

II Pla de polítiques de dones

per a la ciutadania de la Comarca de la Noguera

2016-2019*

*Pla vigent segons "Decret de Presidència núm. 312/2020", de 19 d'octubre de 2020

CONSELL COMARCAL DE LA NOGUERA

Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones

TAULA DE CONTINGUT

	Pàgina
1. PRESENTACIÓ	3
2. CONTEXTUALITZACIÓ	4
Balanç 2007-2015	4
Diagnosi de la comarca	6
3. II PLA DE POLÍTIQUES DE DONES 2016-2019	15
Marc normatiu	15
Metodologia	18
Objectius i eixos de treball	20
4. PLA D'ACCIONS DEL II PLA DE POLÍTIQUES DE DONES	23
Compromís amb la igualtat	23
Acció contra la violència de gènere	26
Drets i qualitat de vida	29
Coeducació i transmissió d'una cultura igualitària	34
Reformulació dels treballs i dels temps	37
Reconeixement del lideratge i la participació de les dones	40
5. GLOSSARI	43

PRESENTACIÓ

L'objectiu d'assolir una igualtat efectiva i real entre homes i dones és a l'agenda política des de fa molts anys, i hem aconseguit un grau de consens prou elevat en la defensa de la igualtat d'oportunitats i equitat en el tracte sigui quin sigui el sexe de les persones. Malgrat tot la nostra societat continua patint la desigualtat en àmbit laboral, participatiu i familiar, i moltes dones viuen situacions intolerables de discriminació, indefensió o maltractament.

Conductes i estereotips discriminatoris encara vigents a la nostra societat són els que donen peu a situacions com que les dones puguin tenir salaris inferiors per la mateixa feina, assumeixin les càrregues familiars de forma desequilibrada o fins i tot pateixin situacions de violència, entre moltes altres formes de discriminació. Erradicar aquestes lacres necessita de la implicació de tots, ciutadania i administracions, i esperem que el present Pla ajudi a actuar de forma conjunta i efectiva.

Les actuacions coordinades en polítiques d'igualtat a la comarca de la Noguera comencen el 2007 amb la creació del Servei d'Informació i atenció a les Dones (SIAD). Un servei integral que vol donar cobertura a les necessitats més immediates i bàsiques de les dones que han sofert alguna forma de discriminació. El segon pas va ser l'aprovació el 2008 del I Pla per la igualtat d'oportunitats entre dones i homes a la Noguera. Incorporar la perspectiva de gènere en totes les activitats i comunicacions. Molts ajuntaments de la comarca en els darrers anys s'han anat adherint a aquest Pla i han fet seus objectius i mesures en favor de la igualtat.

Passats vuit anys calia una avaluació del I Pla. Cal fer una nova diagnosi de la comarca i elaborar un nou Pla que s'adapti a la situació actual. El personal tècnic del Consell comarcal ha elaborat aquest nou pla amb la participació activa dels ajuntaments així com de les entitats de dones i de la ciutadania en general. Els objectius, les mesures i les activitats que s'hi troben són fruit del consens i seran una eina útil, dinàmica i realista per seguir treballant en favor de la igualtat efectiva entre homes i dones a la comarca de la Noguera.

CONTEXTUALITZACIÓ

Per tal que aquest II Pla de polítiques de dones sigui un document vàlid i factible com a eina de treball, cal que contingui unes accions assolibles i realistes. És per això que s'ha realitzat una doble diagnosi:

- ✓ Per una banda, un anàlisi diagnòstic del I *Pla d'oportunitats entre homes i dones de la comarca de la Noguera 2007-2011* (I Pla d'Igualtat, a partir d'ara), analitzant els punts forts i els punts febles del document. Així com els aspectes a millorar a partir de la descripció d'unes recomanacions i unes propostes de millora que s'hauran de tenir en compte a l'hora de realitzar la planificació del II Pla d'Igualtat per a la ciutadania de la Noguera.
- ✓ I per l'altra, una diagnosi de la situació de la comarca de la Noguera des de la perspectiva de gènere, identificant els àmbits o aspectes de desigualtat en clau de gènere que es detecten al territori i des dels quals cal continuar treballant.

BALANÇ 2007-2015

En els darrers 8 anys el *I Pla d'igualtat* ha esdevingut, tant per al Consell Comarcal de la Noguera com per als municipis noguerencs adherits al Pla, un instrument clau per a la implementació de les polítiques d'igualtat en el territori, i la creació d'un marc de referència en la igualtat d'oportunitats i la perspectiva de gènere.

El desplegament del *I Pla d'igualtat* així s'ha fet des del propi Consell Comarcal i des dels diferents ajuntaments de la comarca els quals s'han anat adherit al Pla al llarg d'aquests darrers anys.

La implementació de les diferents accions contemplades en el *I Pla d'Igualtat* han afectat àmbits tan diversos com la cultura, la salut, la formació, l'ocupació, la participació, etc, que han permès treballar a favor de la igualtat efectiva entre homes i dones.

A més, la posada en funcionament del Servei d'Informació i Atenció a les Dones del Consell Comarcal de la Noguera (l'any 2007) ha permès que aquest servei també vetllés per a la igualtat d'oportunitats i la perspectiva de gènere a la comarca, realitzant les tasques següents:

- ✓ Assessorant i responent a les necessitats dels ajuntaments de la comarca en el desenvolupament de les polítiques d'igualtat de gènere.
- ✓ Atenent les demandes de les dones de la comarca en general, i oferint una atenció més específica en aquelles dones que per la seva situació personal puguin esdevenir més vulnerables (violència masclista, assetjament sexual i/o laboral, discriminació per raó de gènere, etc.)

En l'anàlisi diagnòstic del *I Pla d'Igualtat*, s'han identificat una sèrie de punts forts i de punts febles, els quals es presenten a continuació.

PUNTS FORTS

Voluntat política d'elaborar el Pla d'Igualtat amb l'objectiu de visibilitzar les polítiques de gènere emmarcades en un pla estratègic.

PUNTS FEBLES

Promou la necessitat de treballar des de la transversalitat de gènere: incorporació de la perspectiva de gènere en totes les polítiques i actuacions del Consell Comarcal, i promovent accions positives dirigides a la igualtat d'oportunitats des de totes les àrees i serveis.

Definició del pla detallat: eixos, objectius generals, objectius específics, operatius i àrees i serveis implicats).

Les àrees i serveis implicats en cada un dels objectius del pla estan clarament identificats.

Manca d'una comissió de treball específica del seguiment i l'avaluació del pla.

Millorar la comunicació externa per posar en valor i transmetre la cultura del treball transversal des de la perspectiva de gènere, i per donar a conèixer el servei d'atenció a les dones.

Recomanacions i propostes de millora per a la planificació del nou pla:

- ✓ L'estructura del document ha de contemplar: eixos de treball, objectius i accions mesurables, prioritzades i temporitzades, amb les àrees i serveis implicats.
- ✓ Elaborar sistema d'indicadors de seguiment i d'avaluació.
- ✓ Reducció del nombre d'objectius, i prioritzar-los de major a menor rellevància.
- ✓ Descriure la metodologia emprada en la definició del document per tal de conèixer les tècniques qualitatives i quantitatives emprades en el disseny.
- ✓ Crear una comissió del pla per al seguiment, execució i avaluació del pla, paritària i amb capacitat de decisió i gestió.
- ✓ Estructuració dels àmbits a treballar en el nou pla: compromís amb la igualtat, acció contra la violència de gènere, drets i qualitat de vida, coeducació i transmissió d'una cultura igualitària, reformulació dels treballs i dels temps, i reconeixement del lideratge i la percepció de les dones.
- ✓ Convidar tots els municipis de la comarca de la Noguera a adherir-se al pla i a implicar-se en tot el procés del pla (disseny, execució i avaluació).
- ✓ Convidar les associacions de dones de la comarca en tot el procés del pla.

- ✓ Definir i realitzar una bona estratègia de comunicació del pla de treball, tant a nivell intern (personal tècnic i polític del Consell Comarcal) com a nivell extern (ciutadania de la Noguera en general) per tal de donar visibilitat i fomentar la implicació.

DIAGNOSI DE LA COMARCA

La Noguera, ubicada al Prepirineu de Lleida, és una comarca interior i la més extensa de Catalunya. L'Alta Noguera s'estén pel vessant meridional de la gran serra del Montsec (d'Ares i de Rúbies), per on s'obren pas la Noguera Ribagorçana (estret de Mont-rebei), límit oest, i la Noguera Pallaresa (pas de Terradets). L'anomenat Segre Mitjà comprèn els altiplans del nord-est, erosionats pel riu; i la Baixa Noguera s'estén ja per la plana regada pel canal d'Urgell. El territori va formar part a l'alta edat mitjana, a la fi del domini musulmà, de la zona d'expansió de l'important comtat d'Urgell (Balaguer va ser-ne la capital); hi tenien dominis (marca de Camarasa) els comtes de Barcelona.

L'economia és de base agrícola (horta i fruiters al canal d'Urgell i secà a la resta) i ramadera, amb l'aprofitament del bosc, i amb una indústria poc desenvolupada (hidroelèctrica als pantans de Camarasa, Sant Llorenç de Montgai, Canelles i Santa Anna).

La comarca de la Noguera aplega 30 municipis, uns quants amb nuclis agregats, alguns d'ells ja mil·lenaris. L'estructura econòmica en la majoria dels municipis és agrícola i ramadera, complementada amb activitats dels sectors secundari i terciari com indústries artesanals, agroalimentàries, de mobles, tèxtils, de la construcció, comerç, etc.

La població de la Noguera és de 39.109 habitants (any 2015, segons l'Institut d'Estadística de Catalunya), dels quals un 48,75% són dones. Un fet característic de la comarca és que el 42,14% de la població es concentra la capital, Balaguer, seguida per Artesa de Segre amb un 9,24% i Ponts amb un 6,73%.

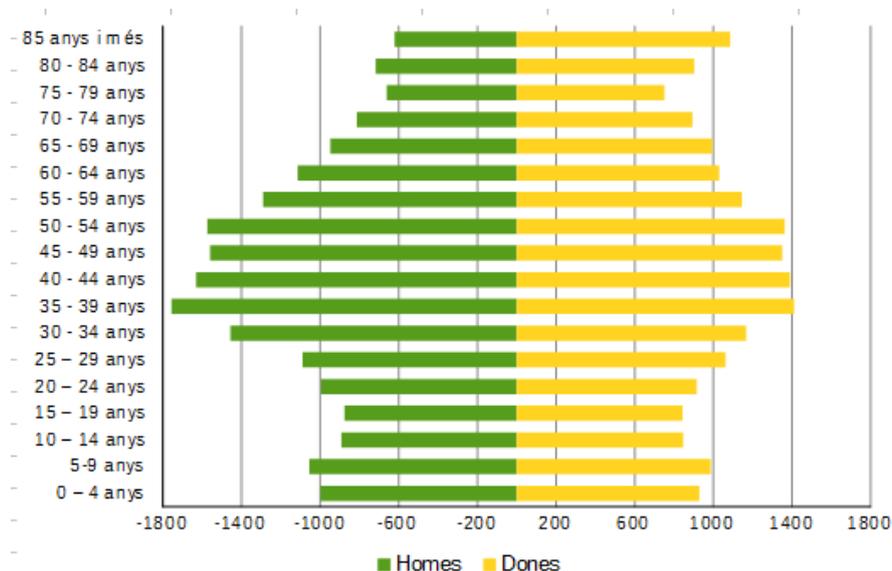
Població	Homes	Dones	Total
Àger	325	288	631
Albesa	874	750	1624
Algerri	229	193	422
Alòs de Balaguer	69	54	123
Artesa de Segre	1840	1774	3614
Avellanes i Santa Linya, les	269	204	473
Balaguer	8323	8156	16479
Baronia de Rialb, la	128	117	245
Bellcaire d'Urgell	659	637	1296

Població	Homes	Dones	Total
Bellmunt d'Urgell	93	95	188
Cabanabona	38	44	82
Camarasa	461	442	903
Castelló de Farfanya	294	253	547
Cubells	200	178	378
Foradada	99	75	174
Ivars de Noguera	177	169	346
Menàrguens	471	378	849
Montgai	347	316	663
Oliola	128	105	233
Os de Balaguer	501	494	995
Penelles	277	205	482
Ponts	1305	1327	2632
Preixens	234	224	458
Sentiu de Sió, la	234	225	459
Térmens	767	764	1531
Tiurana	35	37	72
Torrelameu	400	306	706
Vallfogona de Balaguer	925	955	1880
Vilanova de l'Aguda	108	110	218
Vilanova de Meià	233	191	424
Noguera	20043	19066	39109

Composició i dinàmica de la població a la comarca de la Noguera

La piràmide de població de la comarca de la Noguera és una piràmide de forma regressiva. Aquest tipus de piràmide és típica dels països desenvolupats, la qual indica un descens de la natalitat en els darrers anys i un previsible envelliment, i fins i tot pèrdua de població.

Diagrama població. Noguera 2015

Aquest diagrama de població de la Noguera reflecteix una població adulta en la qual el 39,8% dels homes i el 40,6% de les dones es concentra en la franja que va dels 30 als 54 anys. S'observa una reducció en la franja d'edat que va dels 10 als 19 anys, que reflecteix la **disminució de la natalitat** que ha afectat en general el conjunt del territori català i espanyol en els darrers anys, tot i que hi ha una lleugera remuntada de la població entre la franja dels 0 als 9 anys (10% del total, tant homes com dones). Dos fenòmens poden explicar l'augment en aquesta franja d'edat: per una banda, la generació de dones i homes que van néixer en l'anomenat *boom* demogràfic dels anys 70, que en aquests moments es troba en edat reproductiva, (tot i no ser proporcional el nombre de naixements amb el nombre de persones d'aquesta generació); d'altra banda, les migracions comunitàries i extracomunitàries amb les quals s'ha **augment considerablement el nombre d'homes i de dones en edat reproductiva**, cosa que ha contribuït de manera **important al rejuveniment de la població de la Noguera**.

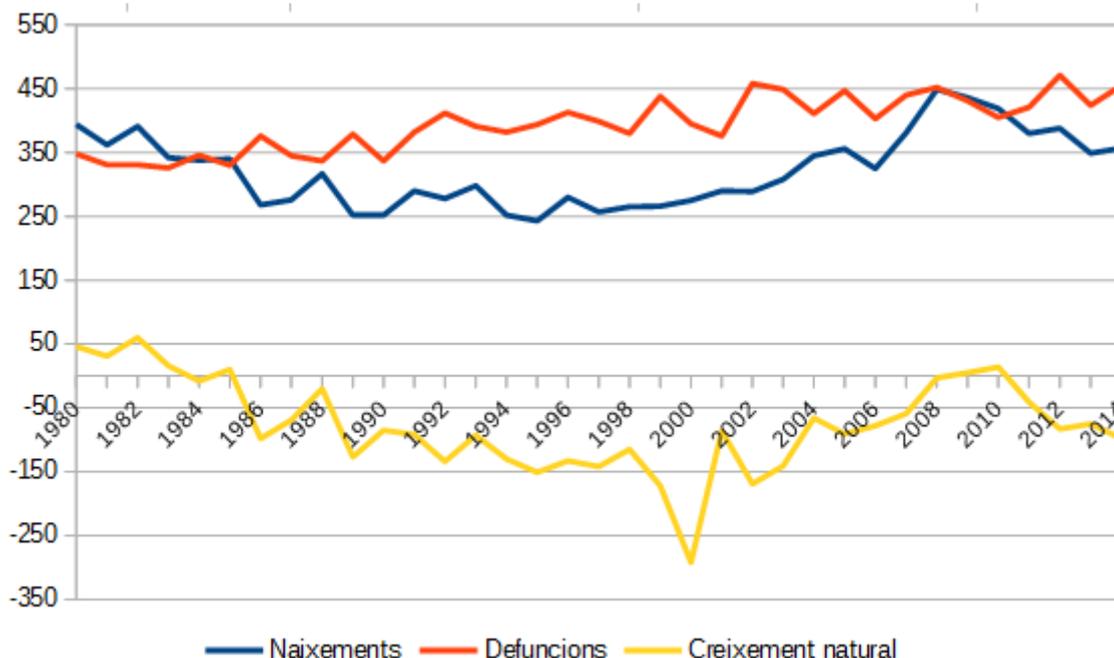
El 15,7% dels homes i el 18,6% de les dones de la Noguera tenen entre 65 i 84 anys (índex d'envelliment). El 3,1% dels homes i el 5,7% de les dones és més gran de 85 anys (índex de vellesa). **Les dones representen un 53% de la població més gran de 65 anys, i un 63,6% de la més gran de 85 anys**. Aquestes dades constaten la tendència a la **feminització de la vellesa**, deguda a la major esperança de vida femenina. Les causes de la major longevitat de les dones no són totalment conegudes però, sens dubte, intervenen els factors biològics (genètics, hormonals, etc.), els socioeconòmics (ocupació, renda, instrucció, etc.) i els estils de vida (alimentació, exercici físic, oci, etc.), entre d'altres. No es disposa d'informació sobre l'esperança de vida en néixer a la Noguera, però segons dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya, al 2013 l'esperança de vida de les dones a Catalunya era de 86 anys, mentre que la dels homes era de 80 anys.

L'índex de dependència¹ demogràfica a la comarca de la Noguera és del 40,1% per als homes i el 34,4% per a les dones, una xifra que pot augmentar tant per a l'augment de l'esperança de vida com per l'increment de la natalitat. En el cas dels homes, hi ha més població major de 64 anys (4.874) que menor de 15 anys (2.946), igual que en el grup de les dones: dones amb menys de 15 anys (2.761) i amb més de 64 anys (4.630). A causa de **l'envelliment progressiu de la població augmenten les problemàtiques derivades de l'edat i les situacions de dependència de les persones grans**, fenòmens que es manifesten cada cop amb més força. **El problema és que continua recaient en les famílies la tasca de la cura de les persones dependents (no només de la gent gran sinó dels infants, les persones malaltes i les persones amb discapacitat) i aquest treball el desenvolupen fonamentalment dones**.

---

¹L'índex de dependència demogràfica és el resultat de dividir el nombre de la població infantil i la població gran entre el total de població entre 15 i 64 anys.

Creixement vegetatiu. Noguera

Migracions interiors i exteriors

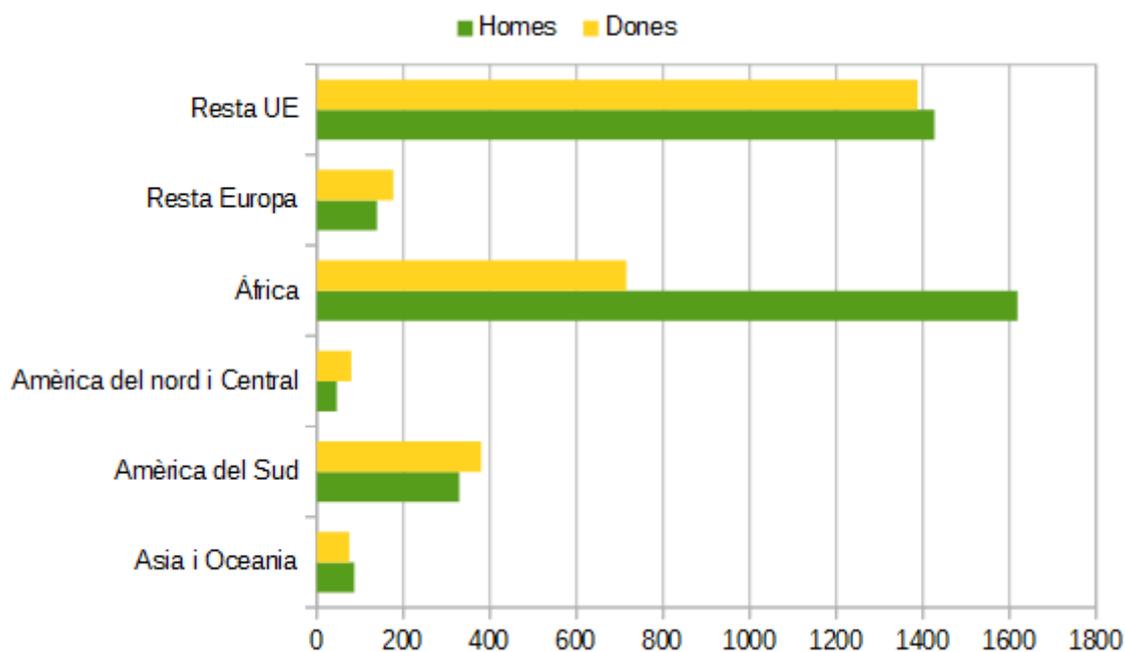
El saldo migratori interior de la comarca de la Noguera es caracteritza per ser pràcticament negatiu des del 1988 (any en què es tenen les dades) fins al 2014. La tendència és principalment negativa exceptuant que alguns anys on el saldo migratori és positiu (1990, 1997-1999, 2002-2004, 2008 i 2010-2011). La **Noguera no és una comarca amb elevada immigració interior**, sinó que bàsicament és **comarca emissora d'emigració a la resta de Catalunya** (valors que sempre són positius i elevats) i **a la resta d'Espanya**, tot i que en aquest últim lloc de destinació ha anat disminuint en els darrers anys.

En termes sociodemogràfics, a la comarca de la Noguera com en d'altres territoris de Catalunya la immigració representa una possibilitat enriquidora de creixement demogràfic i de rejuveniment de les piràmides de població.

A la Noguera conviuen persones de més de 80 nacionalitats diferents; és una **comarca que en els darrers anys ha rebut força immigració estrangera**. Al 2015, segons dades del Padró municipal d'habitants, hi havia un total de 6.319 persones procedents d'altres països, la qual cosa representa un 16,15% de la població noguerenca. Aquest percentatge de població estrangera és el cinquè més elevat de la província de Lleida, situant-se per sota de la Segarra (24,23%), el Segrià (18,39%), el Pla d'Urgell (18,80%) i l'Urgell (17,02%).

Les dones representen el 43% de les persones immigrades i els homes el 57%. Aquests percentatges però canvien molt en funció del país de procedència i sobretot del continent. En el gràfic «Continent de naixement per sexe» es perceben les diferències segons el sexe i el país de procedència.

Continent de naixement per sexe. Noguera

En els darrers anys s'ha produït un **procés de feminització de les migracions, ja que les dones que migren cada cop més ho fan soles, especialment les procedents d'Europa i d'Amèrica**. Pel que fa al continent africà també s'han produït canvis, perquè ha passat de ser una immigració eminentment masculina a començar a ser una immigració femenina important.

De les dades reflectides al gràfic, se n'extreuen diferències qualitatives i no només quantitatives. Per exemple, la **immigració femenina d'Amèrica i de la resta d'Europa cada cop és una immigració més laboral i autònoma**, ja que no està motivada per processos de reagrupament familiar amb anteriors cònjuges immigrants. A la Noguera les dones procedents de la Resta d'Europa representen un 56% del total de les persones nascudes en aquells països, i les dones nascudes d'Amèrica representen un 55% del total de les persones procedents d'aquests països.

La **immigració africana, en canvi, continua sent més masculina**: el 69,3% de la població immigrada que prové del continent africà són homes. Tot i que en els últims anys la tendència està fent un gir, continuen sent principalment homes els que vénen de forma autònoma i sovint reagrupen les seves dones i/o fills/es.

El 2015, segons dades del Padró municipal d'habitants, el 82,9% de la població masculina procedent de l'estranger tenia entre 15 i 64 anys, mentre que el 79,9% d'aquesta població era femenina. També cal destacar, per una banda, el percentatge reduït de població més gran de 65 anys que representa el 1,2% per als homes, i el 1,62% per a les dones; i, per altra, l'elevat nombre de població infantil, entre 0 a 14 anys, que suposen el 15,8% del total de població estrangera masculina i el 18,4% de la femenina.

Estructura de les llars

D'acord amb la tipologia estàndard elaborada per les Nacions Unides, entenem el concepte llar com el conjunt de persones que tot i residir en el mateix habitatge, comparteixen despeses comunes ocasionades per l'ús de l'habitatge i/o despeses d'alimentació. Es poden distingir dos tipus de llars: les unipersonals, formades per una sola persona, i les multipersonals, formades per dues persones o més. El terme *llar* substitueix el concepte tradicional de «família censal». En particular, la llar recull tant persones emparentades entre sí, com altres que no ho estan.

La disponibilitat de l'estadística de població de 2011 duta a terme per l'Institut d'Estadística de Catalunya (Idescat), constata un creixement del nombre de les llars, així com canvis importants pel que fa al model de convivència i de la dimensió de les llars.

Tot i que el model de convivència hegemònic continua sent la família nuclear formada per una parella heterosexual amb els seus fills i/o filles, cada vegada és més freqüent trobar altres models de convivència. En el cas de la comarca de la Noguera, tot i que les dades disponibles respecte a l'evolució temporal dels tipus de llars són de 2011, val la pena analitzar-les breument, perquè mostren algunes tendències que és possible que avui dia segueixin vigents. Entre 1991 i 2011 es va produir un **augment progressiu de nombre de llars unipersonals, de llars unifamiliars sense nucli, i de llars plurifamiliars**.

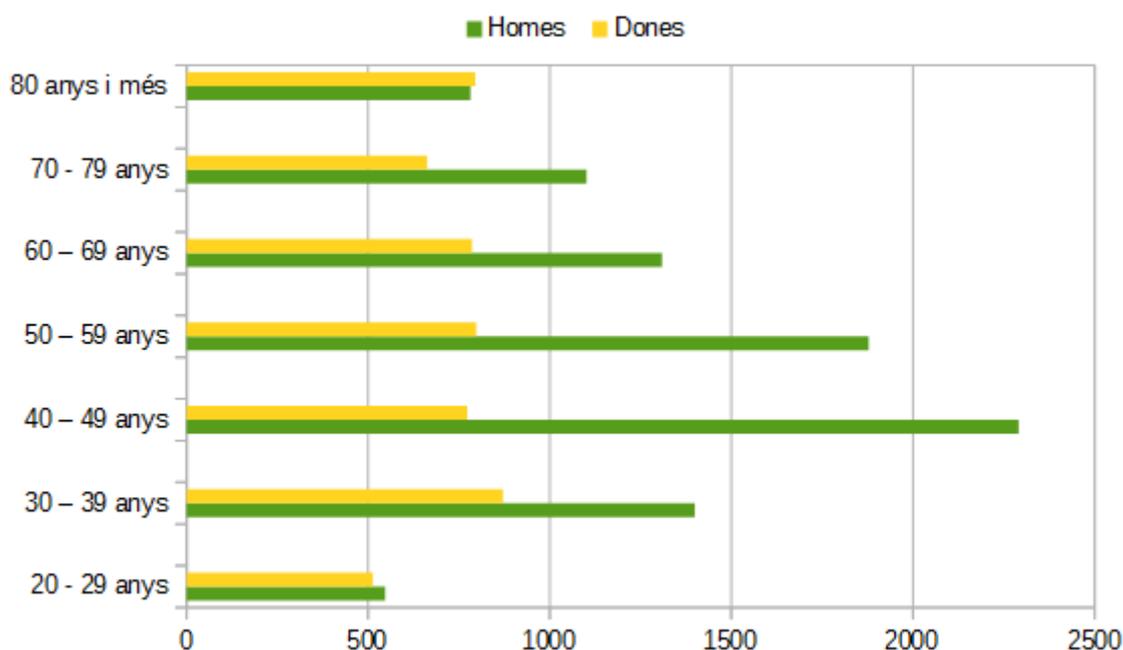
A la Noguera hi ha 10.879 llars amb un nucli, que representen el 71,16% del total de llars. Les llars sense nucli són un total de 3.987 (26,1%) i en últim lloc se situen les llars amb dos nuclis o més 422 (2,8%).

Cal ressaltar la diferència important que es dona en les llars amb nucli entre el nombre de mares soles amb fills/-es i el de pares sols amb fills/-es; mentre que **les llars amb mares soles representen el 89,16% d'aquest col·lectiu, les llars amb homes en representen un 10,84%**. A més, aquest tipus de llars entre el 1996 i 2011 han experimentat diferents evolucions: el nombre de les llars de pares sols amb fills/es ha disminuït en un 38,92%, mentre que el nombre de les llars de mares amb fills/es ha augmentat un 46,13% en 15 anys. Per tant, **no podem passar per alt l'increment que estant tenint les llars de mares soles, que a la Noguera representen un 6,67% del total de les llars**. Tot i així, podria ser que a partir del 2011 la tendència pugui ser una altra, ja que arreu de Catalunya s'està produint un progressiu augment tant en les custòdies compartides com en la coresponsabilitat de cura entre homes i dones.

Persona principal de la llar

L'antic concepte de cap de família és el que l'Institut d'Estadística de Catalunya ha substituït pel concepte de persona principal de la llar. **A la comarca de la Noguera, trobem un fort desequilibri entre sexes, ja que els homes representen un 64,16% i les dones un 35,84% del total**.

Persona principal de la llar per sexe i edat. Noguera

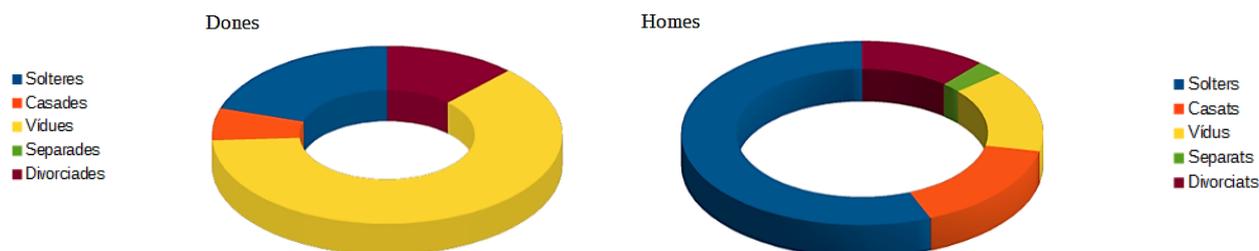
Segons mostren les dades del gràfic, els homes continuen sent la figura principal de les llars de la Noguera, especialment a partir dels 40 anys, on la diferència és més evident. Tot i el predomini dels homes com a cap de família, veiem que en **les generacions d'edat més avançada (a partir dels 80 anys) passen a ser les dones la figura principal de la llar**. És molt probable que aquest fet sigui degut a la major esperança de

vida de les dones, que fa que el nombre de **dones vídues** (i, per tant, soles) sigui molt superior al dels homes en la mateixa situació. Un altre aspecte a comentar seria que en les generacions més joves (menys de 30 anys) el percentatge entre dones i homes és més equilibrat. Aquestes dades podrien constatar dos fenòmens: d'una banda, sembla que en les noves generacions els rols dins la llar tendeixen a equilibrar-se entre homes i dones, cosa que podria ser conseqüència d'un canvi de mentalitat. D'altra banda, podria ser que l'equilibri entre sexes sigui degut als canvis produïts en els models familiars, que cada cop són més diversos i s'allunyen de la família nuclear. Com hem vist anteriorment, a la Noguera hi ha un elevat nombre de llars amb mares soles amb fills/es a càrrec, contrari a la dels homes en la mateixa situació.

Les llars unipersonals

A continuació es mostren les dades de l'Institut d'Estadística de Catalunya sobre les llars unipersonals a la comarca de la Noguera de l'any 2011, les quals estan gaire equilibrades entre homes i dones (1899 homes i 1541 dones). Tot i així, si tenim en compte l'estat civil i l'edat, les llars unipersonals de dones i homes presenten diferències acusades.

Llars unipersonals per edat i estat civil

L'estat civil de les dones a les llars unipersonals és majoritàriament de vídues (61,90%), seguit de les solteres (20,10%) i de les divorciades (12,20%). Per contra, més de la meitat dels homes en llars unipersonals són solters (56,14%), seguit dels casats (15,59%) i dels vidus (14,48%). Un fet a destacar és que **el percentatge de dones casades en llars unipersonals ha disminuït considerablement** entre l'any 2001 (11%) i l'any 2011 (5,8%), per contra **ha augmentat el de divorciades/separades** un 3,85 % (2001) i un 12,20% (2011).

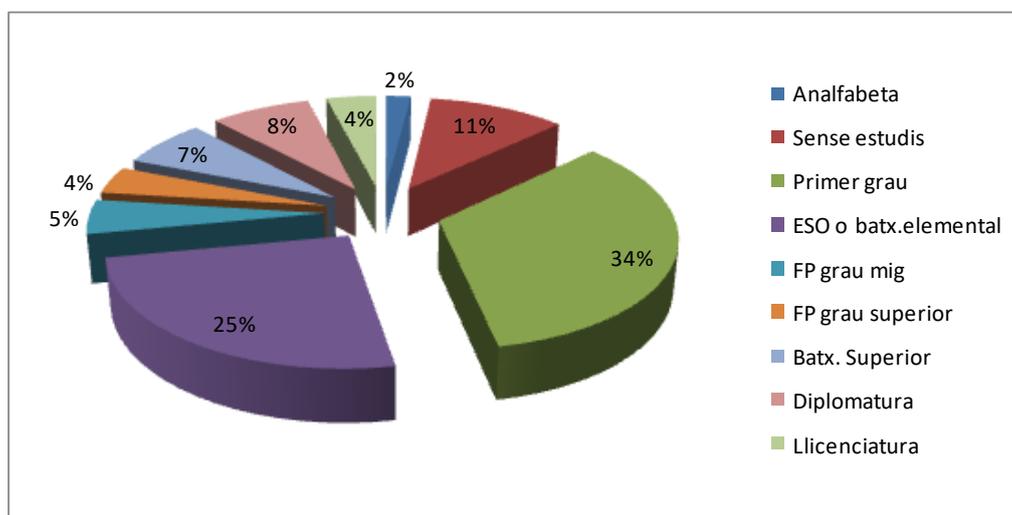
Els homes separats i divorciats representen un 13,79%, mentre que les dones divorciades (no disposem de dades de dones separades) representen un 12,20%. Aquesta diferència entre dones i homes divorciats i separats que viuen sols o soles pot respondre al fet que encara és **majoritari el nombre de dones separades o divorciades que tenen la custòdia de fills i/o filles i creen llars monoparentals**.

Formació de la població

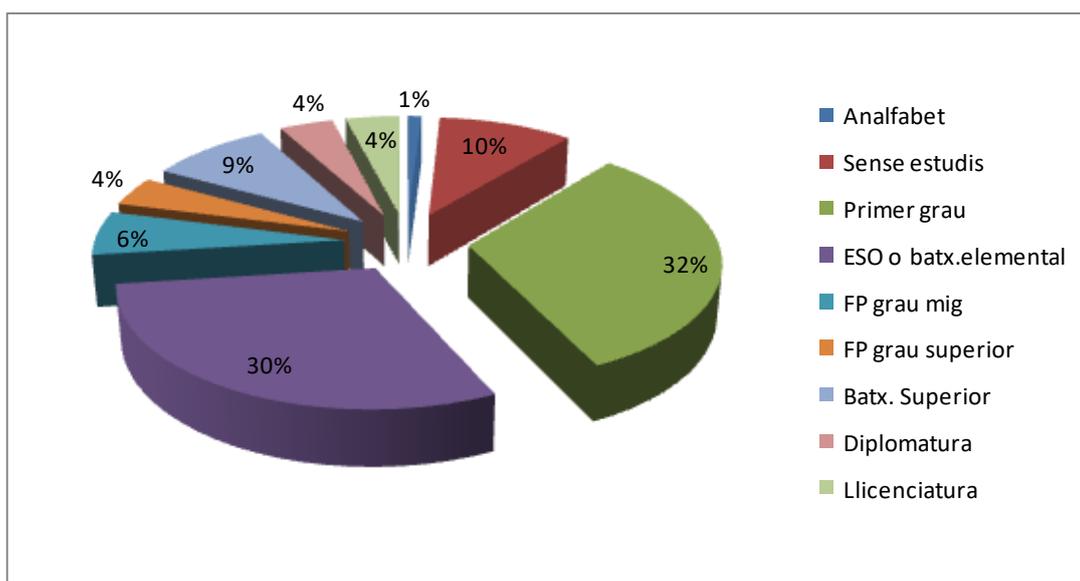
Les dades analitzades han estat extretes de l'Institut d'Estadística de Catalunya, i cal tenir en compte que poden estar esbiaixades ja que depenen de la voluntat de les persones declarants.

A la Noguera no hi ha un biaix considerable entre dones i homes respecte als nivells d'estudis. On es troba **una diferència significativa entre homes i dones és en el nivell de diplomatura, on es concentra un nombre considerable de dones**, exactament el 64% de les persones amb diplomatura.

Nivell d'instrucció. Dones

Nivell d'instrucció. Homes

Mercat de treball

Segons dades del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies l'atur registrat a la Noguera l'any 2015 va ser de 2.270 persones, de les quals 1.155,1 eren homes i 1.215,2 dones.

Segons l'Institut d'Estadística de Catalunya, l'any 2011 la distribució de la població de la Noguera segons activat i sexe és la següent:

Població activa

Sexe	Total població	+16 anys	Ocupats/des	Recerca 1a. feina	Desocupats/des Ocupació anterior	Total actius
Homes	20.465	17.310	8.930	120	2.293	11.342
Dones	19.157	16.212	6.474	672	1.902	9.048

Població no activa

Sexe	Jubilació pensionistes	Invalidesa laboral permanent	Escolars i estudiants	Altres situacions	Total no actius
Homes	20.465	345	3.411	1.168	9.124
Dones	19.157	222	3.408	2.119	10.109

En analitzar la població com activa i no activa, cal fer esment que les persones desocupades o no actives fan aportacions a l'àmbit social que tenen un valor econòmic no reconegut i que cal tenir en compte a l'hora de valorar el mercat de treball i la reorganització dels usos del temps.

Pel que fa a la població no activa de la Noguera, tenim un gran nombre de dones que defineixen la seva "no activitat" com feines de la llar. La raó de la seva inactivitat mercantil és la major dedicació exclusiva al treball familiar-domèstic, a causa de les dificultats de compatibilitzar-lo amb el treball mercantil. Aquest fet posa de manifest, una vegada més, que cal plantejar com a **necessitat important a la Noguera el fet de treballar sobre la corresponsabilitat d'homes i dones en el treball familiar-domèstic.**

Les dones són el col·lectiu amb més taxa d'atur. Les edats en què l'índex d'atur és més elevat es troba entre els 45 i 60 anys. Aquesta distribució de l'atur femení pot estar associada, entre d'altres, a factors relacionats amb el rol tradicional de cura de persones.

II PLA DE POLÍTIQUES DE DONES 2016 - 2019

MARC LEGISLATIU

La implantació de polítiques de gènere per governs i administracions públiques s'ha emmarcat, en la història recent, en un context normatiu que progressivament ha propiciat els avanços que actualment gaudim en matèria d'igualtat d'oportunitats.

Si analitzem el marc normatiu vigent podem distingir tres nivells de desenvolupament i marc competencial legislatiu: l'àmbit internacional i de la Unió europea, l'àmbit de l'Estat Espanyol, i l'àmbit de Catalunya.

ÀMBIT INTERNACIONAL I UNIÓ EUROPEA

- **Carta de les Nacions Unides** (1945), en la qual es prohibeix la discriminació per raó de sexe, i en conseqüència, posiciona el principi d'igualtat en la categoria de dret humà.
- **Declaració sobre l'eliminació de la discriminació contra la dona**, Assemblea general de les Nacions Unides (1967).
- **Convenció de les Nacions Unides sobre l'eliminació de tota forma de discriminació contra la dona** (CEDAW), aprovada en l'Assemblea general de les Nacions Unides (1979).
- **IV Conferència Mundial sobre la Dona** (Beijing, 1995), on es va consolidar els avenços legals destinats a garantir la igualtat de dones i homes.
- **Estratègia de la Comissió Europea per a la igualtat entre dones i homes 2001-2005**, que marca les cinc prioritats bàsiques de la UE en matèria d'igualtat:

Independència econòmica de les dones; salari igual per treball igual o per treball d'igual valor; igualtat en la presa de decisions; dignitat, integritat i fi de la violència sexista, i igualtat en l'acció exterior.

- **Institut Europeu de la Igualtat de Gènere (2005)**, creat per la Comissió Europea, destinat a convertir-se en una important eina de difusió d'informació intercanvi de bones pràctiques i desenvolupament d'instruments metodològics per a promoure la integració de la igualtat entre les institucions europees i els Estats membres.
- **Pacte europeu per la igualtat de gènere (2011-2020)**, que pretén garantir la integració de la perspectiva de gènere en tots els àmbits d'actuació.

ÀMBIT ESTAT ESPANYOL

- **Constitució espanyola de 1978**, situa la igualtat com a valor constitucional que impregna tot l'ordenament jurídic, juntament amb altres valors com la llibertat, la justícia i el pluralisme polític.
  - ✓ **En títol I, cap. II, l'art. 14:** Els espanyols són iguals davant la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.
  - ✓ **En l'art. 9.2:** Consagra l'obligació dels poders públics de promoure les condicions perquè la igualtat de l'individu i dels grups en què s'integra siguin reals i efectives eliminant els obstacles que impedeixin o dificultin la seva plenitud i facilitant la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmic, cultural i social.
- **Llei 27/2003, de 31 de juliol, reguladora de l'ordre de protecció de les víctimes de la violència domèstica**, regula mesures de protecció per a les dones que pateixen agressions per part de la seva parella, i en general, per a les víctimes de violència en l'àmbit familiar.
- **Llei Orgànica 1/2004 de mesures de protecció integral contra la violència de gènere**, on s'inclou tant els aspectes preventius, educatius, socials, assistencials i d'atenció posterior a les víctimes, com la normativa civil que incideix en l'àmbit familiar o de convivència i la resposta penal davant d'aquests delictes. És la primera Llei Orgànica de violència de gènere amb un enfocament integral i multidisciplinar.
- **Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes (LOIEDH)**, reconeix el principi de la transversalitat de gènere en l'article 15,

que vincula tots els poders públics de l'Estat i obliga les administracions públiques a incloure la perspectiva de gènere en totes les seves polítiques públiques.

- ✓ **Art. 15: Transversalitat del principi d'igualtat de tracte entre dones i homes.** El principi d'igualtat de tracte i oportunitats entre dones i homes ha d'informar, amb caràcter transversal, l'actuació de tots els poders públics. Les administracions públiques l'han d'integrar, de manera activa, en l'adopció i execució de les disposicions normatives, en la definició i pressupostació de polítiques públiques en tots els àmbits i en el desenvolupament del conjunt de totes les activitats.

ÀMBIT DE CATALUNYA

- **Llei Orgànica 6/2006 Reforma de l'Estatut d'Autonomia**, regula els drets i deures en l'àmbit civil i social, entre els quals concretament els de les dones a:

- ✓ **Art. 19: Dret de les dones:**

1. Totes les dones tenen dret al lliure desenvolupament de llur personalitat i capacitat personal, i a viure amb dignitat, seguretat i autonomia, lliures d'explotació, maltractaments i de tota mena de discriminació.
2. Les dones tenen dret a participar en condicions d'igualtat d'oportunitats amb els homes en tots els àmbits públics i privats.

- ✓ **Article 41. Perspectiva de gènere**

1. Els poders públics han de garantir el compliment del principi d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes en l'accés a l'ocupació, en la formació, en la promoció professional, en les condicions de treball, inclosa la retribució, i en totes les altres situacions, i també han de garantir que les dones no siguin discriminades a causa d'embaràs o de maternitat.
2. Els poders públics han de garantir la transversalitat en la incorporació de la perspectiva de gènere i de les dones en totes les polítiques públiques per aconseguir la igualtat real i efectiva i la paritat entre dones i homes.
3. Les polítiques públiques han de garantir que s'afrontin de manera integral totes les formes de violència contra les dones i els actes de caràcter sexista i discriminatori; han de fomentar el reconeixement del paper de les dones en els àmbits cultural, històric, social i econòmic, i han de promoure la participació dels grups i les associacions de dones en l'elaboració i l'avaluació d'aquestes polítiques.
4. Els poders públics han de reconèixer i tenir en compte el valor econòmic del treball de cura i atenció en l'àmbit domèstic i familiar en la fixació de llurs polítiques econòmiques i socials.
5. Els poders públics, en l'àmbit de llurs competències, i en els supòsits que estableix la llei, han de vetllar perquè la lliure decisió de la dona sigui

determinant en tots els casos que en puguin afectar la dignitat, la integritat i el benestar físic i mental, en particular pel que fa al propi cos i a la seva salut reproductiva i sexual.

- ✓ **Art. 45, apartat tercer:** Insta els poders públics a adoptar les mesures necessàries per garantir els drets laborals i sindicals dels treballadors i treballadores, han d'impulsar i promoure la participació en les empreses i les polítiques d'ocupació plena, de foment de l'estabilitat laboral, de formació de les persones treballadores, de prevenció de riscos laborals, de seguretat i d'higiene en el treball, de creació d'unes condicions dignes al lloc de treball, de no discriminació per raó de gènere i de garantia del descans necessari i de les vacances retribuïdes.
- **Llei 5/2008 de 24 d'abril del dret de les dones a erradicar la violència masclista.** Recull les actuacions que els poders públics catalans han de dur a terme contra la violència masclista i la xarxa de serveis d'atenció i recuperació que garanteixin una intervenció integral contra totes les formes d'aquesta violència. A nivell conceptual, ha posat al centre les dones com a subjectes de dret i la consideració que la violència masclista com una greu vulneració dels seus drets humans i llibertats fonamentals, i reconeix la importància dels aspectes preventius i subratlla les mesures de sensibilització, prevenció i detecció precoç com a principis fonamentals en la seva erradicació.
- **La Llei catalana 17/2015, de 21 de juliol, d'igualtat efectiva de dones i homes,** que té per objecte establir i regular els mecanismes i recursos per a fer efectiu el dret a la igualtat i a la no-discriminació per raó de sexe en tots els àmbits, etapes i circumstàncies de la vida. La llei estableix les competències de l'Administració de la Generalitat i de l'Administració Local en matèria de polítiques d'igualtat, i modifica l'organització administrativa de la Generalitat situant l'Institut Català de les Dones adscrit al Departament de la Presidència. Aquesta adscripció, encaminada a garantir la transversalitat de la perspectiva de gènere a totes les actuacions polítiques, s'hauria de veure també reflectida a l'Administració Local.

✓ **Article 3. Principis d'actuació dels poders públics**

Primer. Transversalitat de la perspectiva de gènere i de les polítiques d'igualtat de gènere: els poders públics han d'aplicar la perspectiva de gènere i la perspectiva de les dones en les actuacions, a tots els nivells i a totes les etapes, reconeixent el valor que aporten dones i homes i aplicant de manera positiva els canvis necessaris per millorar la societat i respondre a les realitats, les oportunitats, les necessitats i les expectatives dels dos sexes.

METODOLOGIA

La trajectòria del Consell Comarcal de la Noguera en polítiques de gènere es va iniciar l'any 2007 amb dues actuacions que havien de combatre les discriminacions de gènere i impulsar processos d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones: per una banda, l'elaboració del I

Pla per a la igualtat d'oportunitat entre dones i homes de la comarca de la Noguera, i per l'altra, la creació del Servei d'Informació i Atenció a les Dones.

Així doncs, en l'elaboració del I Pla d'Igualtat es va definir el marc conceptual que ha servit de guia i de referent teòric. A més de la proposta metodològica del treball basada en la transversalitat de gènere (*Gender mainstreaming*), entenent el principi de transversalitat en dos sentits:

- ✓ Incorporar la perspectiva de gènere a totes les polítiques i actuacions del Consell Comarcal de la Noguera.
- ✓ Promoure accions positives dirigides a la igualtat d'oportunitats des de totes les àrees i serveis

La metodologia de treball emprada per a l'elaboració d'aquest II Pla continua basant-se en la transversalitat, i ha estat estructurada seguint dues fases consecutives: la diagnosi i el plantejament d'accions.

FASE DE LA DIAGNOSI

En aquesta primera fase s'ha obtingut uns resultats que han permès copsar les diferents necessitats i interessos de les dones i els homes de la comarca, i les respostes que fins ara s'han estat donant, a partir de la realització:

- ✓ Anàlisi diagnòstic del I *Pla d'oportunitats entre homes i dones de la comarca de la Noguera 2007-2011*, analitzant els punts forts i els punts febles del document. Així com els aspectes a millorar a partir de la descripció d'unes recomanacions i unes propostes de millora que s'hauran de tenir en compte a l'hora de realitzar la planificació del II Pla d'Igualtat per a la ciutadania de la Noguera.
- ✓ Diagnosi de la situació de la comarca de la Noguera des de la perspectiva de gènere, identificant els àmbits o aspectes de desigualtat en clau de gènere que es detecten al territori i des dels quals cal continuar treballant.

La metodologia emprada en aquesta fase ha estat la següent:

- 1.** Recollida d'informació i documentació
- 2.** Sessions formatives adreçades a persones amb responsabilitat política i tècnica.
- 3.** Entrevistes a associacions de dones de la comarca.
- 4.** Anàlisi i interpretació de la informació per tal d'obtenir una radiografia de la Noguera des de la perspectiva de gènere.

FASE DE L'ELABORACIÓ DEL PLA

En aquesta fase s'ha elaborat el mapa d'actuacions, a partir de la informació obtinguda en la fase de diagnosi, que ha de fomentar i desenvolupar polítiques efectives d'igualtat entre homes i dones, que incorporin prioritització, temporització, àrees i serveis implicats, i avaluació.

La metodologia d'aquesta fase ha contemplat les etapes següent:

- 1.** Constitució de la comissió de treball per a definir les línies del pla i el seu contingut.
- 2.** Consensuar calendari, funcions i responsabilitats
- 3.** Redacció de l'esborrany
- 4.** Elaboració del document del Pla d'Igualtat
- 5.** Aprovació del Pla al Ple del Consell Comarcal de la Noguera
- 6.** Presentació i difusió del Pla interna (personal polític i tècnic del Consell) i externa (associacions de dones, ajuntaments i ciutadania)

OBJECTIUS I EIXOS DE TREBALL

L'objectiu general que es pretén assolir amb aquests II Pla és continuar implementant la perspectiva de gènere a tots els àmbits de la comarca de la Noguera per tal d'assolir la igualtat efectiva i real entre les dones i els homes, afavorint l'apoderament de les dones, la implicació dels homes en la definició de nous models de masculinitat, així com continuar promovent la coeducació en els infants i adolescents de la Noguera.

Per a aconseguir aquest objectiu, s'han dissenyat sis línies estratègiques amb els seus corresponents objectius i les seves accions, els quals es duran a terme durant el període de vigència d'aquest II Pla.

LÍNIA ESTRATÈGICA 1. COMPROMÍS AMB LA IGUALTAT

OBJECTIU GENERAL

Impulsar les polítiques de gènere: apoderament i governança

OBJECTIUS ESPECÍFICS

- 1.** Objectiu 1.1. Incorporar de manera efectiva la cultura de la transversalitat de gènere a la comarca de la Noguera.
- 2.** Objectiu 1.2. Difondre a tot el personal de l'ens local el Pla de polítiques de dones, 2016-2020 (comunicació interna)
- 3.** Objectiu 1.3. Difondre les polítiques d'igualtat i perspectiva de gènere a la ciutadania (comunicació externa)
- 4.** Objectiu 1.4. Vetllar per la coeducació i la incorporació de la perspectiva de gènere als centres d'ensenyament de la comarca.
- 5.** Objectiu 1.5. Implementar mesures per afavorir l'apoderament de les dones de la comarca de la Noguera.

LÍNIA ESTRATÈGICA 2. ACCIÓ CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

OBJECTIU GENERAL

Disminuir l'impacte de la violència gènere i avançar en l'erradicació.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

- 1.** Objectiu 1.1. Refermar el compromís institucional i social amb la prevenció i la lluita contra la violència de gènere.
- 2.** Objectiu 1.2. Intensificar la capacitació i formació de tot el personal implicat en la prevenció, atenció i recuperació de les dones víctimes de la violència masclista.
- 3.** Objectiu 1.3. Incrementar la informació i la sensibilització sobre la violència de gènere a la ciutadania.

LÍNIA ESTRATÈGICA 3. DRETS I QUALITAT DE VIDA

OBJECTIU GENERAL

Promoure les condicions per a què totes les persones gaudeixin d'una vida digna, respectant els principis d'universalitat i singularitat, és a dir, tenint en compte la diversitat de situacions i el cicle de vida de les persones.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

- 1.** Objectiu 1.1. Vetllar perquè la Noguera sigui una comarca inclusiva, cohesionada i participativa fomentant la incorporació de les dones en totes les esferes socioculturals de la ciutat.
- 2.** Objectiu 1.2. Definir un model de territori basat en el benestar de les persones i que tingui en compte la perspectiva de gènere.
- 3.** Objectiu 1.3. Promoure accions que afavoreixin la salut de les dones i fomentin estils de vida saludables.
- 4.** Objectiu 1.4. Fomentar l'esport femení com a element de promoció de la salut de les dones.
- 5.** Objectiu 1.5. Promoure la prevenció de conductes de risc des d'una perspectiva de gènere entre el jovent.

LÍNIA ESTRATÈGICA 4. COEDUCACIÓ I TRANSMISSIÓ D'UNA CULTURA IGUALITÀRIA

OBJECTIU GENERAL

Avançar en els valors de la coeducació per construir una cultura igualitària en tots els àmbits.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Objectiu 1.1. Formular propostes per fer efectiva la coeducació en tots els nivells educatius en els sistemes reglats i no reglats, i altres agents socialitzadors.

1. Objectiu 1.2. Potenciar programes de formació de les dones i en especial l'apoderament de les dones des de la formació de persones adultes.
2. Objectiu 1.3. Fomentar la presència de les dones com a creadores actives de la cultura i visibilitzar les seves aportacions i la seva creativitat.

LÍNIA ESTRATÈGICA 5. REFORMULACIÓ DELS TREBALLS I DELS TEMPS

OBJECTIU GENERAL

Promoure una redistribució equitativa dels treballs i dels temps entre dones i homes, tant en l'àmbit públic com privat.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

1. Objectiu 1.1. Promoure polítiques que facilitin canvis estructurals en l'organització del temps i els models de producció i reproducció.
2. Objectiu 1.2. Proposar actuacions per tal de promoure i potenciar la conciliació de la vida personal, laboral i familiar i la corresponsabilitat entre dones i homes en tots els àmbits.
3. Objectiu 1.3. Facilitar l'accés i el manteniment de les dones al món laboral sense discriminacions.
4. Objectiu 1.4. Fomentar uns nous usos del temps, potenciant la participació de la ciutadana en activitats esportives, lúdiques i culturals, des d'una perspectiva de gènere.

LÍNIA ESTRATÈGICA 6. RECONeixEMENT DEL LIDERATGE I LA PARTICIPACIÓ DE LES DONES

OBJECTIU GENERAL

Treballar per una democràcia equitativa o participativa, promovent la governança i la participació de les dones en tots els nivells i àmbits de la vida pública.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

1. Objectiu 1.1. Potenciar la incorporació de les dones en tots els nivells de responsabilitat i presa de decisions oferint espais institucionals que n'afavoreixin la participació.
2. Objectiu 1.2. Promoure l'associacionisme de dones i la seva participació com a agents socials i polítics a tots els àmbits (cultural, polític, social i econòmic)

PLA D'ACCIONS DEL II PLA DE POLÍTIQUES DE DONES

LÍNIA ESTRATÈGICA 1. COMPROMÍS AMB LA IGUALTAT

OBJECTIU GENERAL

Impulsar les polítiques de gènere: apoderament i governança

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Objectiu 1.1. Incorporar de manera efectiva la cultura de la transversalitat de gènere a la comarca de la Noguera.

Objectiu 1.2. Difondre a tot el personal de l'ens local el Pla de polítiques de dones, 2016-2020 (comunicació interna)

Objectiu 1.3. Difondre les polítiques d'igualtat i perspectiva de gènere a la ciutadania (comunicació externa)

ACCIONS	RESULTATS PREVISTOS	INDICADORS D'AVALUACIÓ	ÀREES IMPLICADES	ANY D'INICI	DURADA (puntual/contínua)
Objectiu 1.1. Incorporar de manera efectiva la cultura de la transversalitat de gènere a la comarca de la Noguera.					
Posada en marxa del II Pla de polítiques de gènere 2016-2020	Al 2020 s'hauran aplicat les mesures previstes en el Pla	Aprovació del Pla pel Ple del Consell Comarcal	SIAD	2016	Puntual
Seguiment i dinamització anual del II Pla	Realitzar monitoreig de les activitats que es fan anualment.	Memòries anuals de seguiment	SIAD	2016	Contínua
Creació comissió igualtat que vetlli per la implementació del Pla amb presència de la Presidenta del Consell, personal tècnic del Consell, i personal polític dels ajuntaments.	Disposar d'un òrgan responsable i de difusió del II Pla que compti amb la presència de personal polític del Consell Comarcal i dels ajuntaments, i personal tècnic.	Creació comissió Número de reunions Assistència membres	SIAD Presidència Alcaldies	2016	Puntual

Objectiu 1.2. Difondre a tot el personal de l'ens local el Pla de polítiques de dones, 2016-2020 (comunicació interna)

Implementar el Pla d'igualtat del Consell Comarcal	Implementar les mesures recollides en el Pla d'igualtat	Percentatge de les actuacions implementades en relació a la previsió del pla	SIAD	2017	Contínua
Informar i sensibilitzar el personal tècnic de l'ens local en temes d'igualtat i perspectiva de gènere.	Facilitar formació específica al personal de l'ens local	Núm. cursos realitzats Núm. persones assistents (dades segregades per sexe i àrea/servei)	SIAD	2017	Puntual
Potenciar la revisió dels diversos programes, projectes, plans i plecs de l'ens local per tal d'implementar la perspectiva de gènere.	Incorporar d'una manera efectiva la perspectiva de gènere en tota la documentació generada per l'ens local.	Núm. de programes revisats Núm. de projectes revisats Núm. de plans revisats Núm. de plecs revisats	SIAD	2017	Puntual
Formar al personal de l'ens local en indicadors de gènere i dades desagregades per sexe	El personal de l'ens local disposarà de les eines adequades per a desagregar les dades dels informes, memòries i altres documents de l'ens local per sexe i edat.	Núm. de cursos realitzats Núm. persones assistents (dades segregades)	SIAD	2017	Puntual

Objectiu 1.3. Difondre les polítiques d'igualtat i perspectiva de gènere a la ciutadania (comunicació externa)

Disposar d'un espai visible al web de l'ens local per al II Pla de polítiques i per a altres temes relacionats amb la igualtat.	Incrementar la visibilització de les polítiques d'igualtat de gènere.	Espai reservat al web Núm. de visibilitzacions	SIAD Àrea de comunicació	2016	Puntual
---	---	---	-----------------------------	------	---------

Revisar, si s'escau, el web de l'ens local des de la perspectiva de gènere.	Fer de l'ens local un referent de la igualtat de gènere i la no-discriminació de cara a la ciutadania.	Núm. de seccions web revisades	SIAD Àrea de comunicació	2017	Contínua
Elaborar materials de divulgació i sensibilització adreçats a diferents col·lectius de la població (infants, joves, associacions, empreses, etc.) i difondre'ls per diferents canals de comunicació.	Informar i conscienciar la ciutadania sobre les polítiques de gènere d'una forma adequada a cada <i>target</i> .	Definició del col·lectius Canals de difusió Núm. de materials elaborats	SIAD Àrea de comunicació	2017	Puntual
Incorporar en els mitjans de comunicació de les entitats, associacions i AMPA's l'agenda de les activitats sobre igualtat de gènere.	Implicar les associacions, entitats, etc., en la implementació de les polítiques de gènere i informar sobre el que es fa des de l'ens local en matèria d'igualtat.	Núm. associacions i entitats implicades Núm. d'incorporacions d'agenda	SIAD Àrea de comunicació	2017	Contínua

LÍNIA ESTRATÈGICA 2. ACCIÓ CONTRA LA VIOLÈNCIA DE GÈNERE

OBJECTIU GENERAL

Disminuir l'impacte de la violència gènere i avançar en l'erradicació.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Objectiu 2.1. Refermar el compromís institucional i social amb la prevenció i la lluita contra la violència de gènere.

Objectiu 2.2. Intensificar la capacitat i formació de tot el personal implicat en la prevenció, atenció i recuperació de les dones víctimes de la violència masclista.

Objectiu 2.3. Incrementar la informació i la sensibilització sobre la violència de gènere a la ciutadania.

ACCIONS	RESULTATS PREVISTOS	INDICADORS D'AVALUACIÓ	ÀREES IMPLICADES	ANY D'INICI	DURADA (puntual/contínua)
Objectiu 2.1. Refermar el compromís institucional i social amb la prevenció i la lluita contra la violència de gènere.					
Continuar organitzant activitats de sensibilització vers la violència de gènere en el marc del Dia Internacional per l'eliminació de la violència contra les dones.	Sensibilitzar la ciutadania en la lluita contra la violència de gènere.	Número i tipus d'activitats	SIAD	2016	Contínua
Mantenir i actualitzar el circuit comarcal d'atenció a les dones víctimes de violència masclista.	Des del SIAD continuar vetllant pel funcionament del circuit d'atenció a les víctimes de violència de gènere.	Núm. reunions de l'equip Núm. persones assistents a les reunions (dades desagregades per sexe i departament)	SIAD	2016	Contínua
Mantenir els serveis d'atenció especialitzada en violència de gènere al SIAD (atenció psicològica individual i assessorament jurídic).	Oferir atenció i assessorament a dones que pateixen o han patit violència de gènere.	Número de dones ateses als serveis	SIAD	2016	Contínua

Continuar oferint el Servei de Teleassistència Mòbil (TAM)	Seguir proporcionant el TAM a les dones en situació de violència de gènere.	Número de dones usuàries del servei (dades segregades per edat)	SIAD	2016	Continua
Objectiu 2.2. Intensificar la capacitació i formació de tot el personal implicat en la prevenció, atenció i recuperació de les dones víctimes de la violència masclista.					
Millorar els indicadors per unificar la recollida de dades en els serveis que participin en el circuit per conèixer millor la realitat de la violència de gènere.	Recollida de dades dels serveis que formen part del circuit de violència de gènere per unificar criteris.	Núm. de serveis implicats	SIAD	2017	Puntual
Detectar les necessitats formatives del personal tècnic implicat en matèria de violència de gènere.	Conèixer les necessitats formatives per tal de dissenyar una millor estratègia de capacitació del personal.	Núm. de necessitats detectades Núm. de persones implicades en la detecció de les necessitats	SIAD	2017	Puntual
Objectiu 2.3. Incrementar la informació i la sensibilització sobre la violència de gènere a la ciutadania.					
Mantenir i incrementar les activitats de prevenció de les violències i estereotips de gènere a l'alumnat dels centres educatius del territori.	Proporcionar eines a l'alumnat per tal de poder detectar i prevenir la violència de gènere i les desigualtats de gènere.	Núm. activitats realitzades Núm. d'alumnes participants (dades desagregades)	SIAD Àrea Ensenyament	2016	Puntual
Introduir sessions informatives i tallers sobre les violències i estereotips de gènere en altres associacions, entitats o serveis.	Informar sobre els recursos comarcals de prevenció i atenció a la violència de gènere i actuar davant de possibles casos.	Núm. sessions realitzades Núm. de persones assistents a les sessions (dades desagregades)	SIAD	2017	Contínua

Implicar les entitats, els serveis, els comerços i les associacions de la Noguera en les diferents accions contra la violència de gènere.	Implicar les empreses, associacions, entitats, serveis, etc., en la lluita contra la violència de gènere i augmentar la difusió en campanya de sensibilització.	Núm. d'entitats, comerços, etc. contactats Núm. d'associacions, serveis, etc., que han fet difusió	SIAD Àrea Promoció econòmica PDC	2018	Puntual
Incorporar informació sobre igualtat de gènere o eines de prevenció i detecció de la violència de gènere en les sessions, guies, o altra documentació adreçada a les persones nouvingudes.	Informar les persones nouvingudes sobre la igualtat de gènere i sobre els recursos que disposa per prevenir i actuar contra la violència de gènere.	Tipus d'informació incorporada. Núm. sessions fetes Núm. persones assistents (dades desagregades)	SIAD Àrea immigració	2017	Contínua
Re-emprendre les accions de sensibilització participativa contra la violència de gènere adreçada al jove.	Arribar d'una manera més propera a la població jove.	Tipus acció plantejada Núm. accions realitzades Núm. participants (dades desagregades)	SIAD Àrea Joventut Oficina Jove	2017	Puntual
Elaboració d'informes anuals d'anàlisi de l'impacte de la violència de gènere a la Noguera.	Donar a conèixer a la ciutadania l'impacte de la violència de gènere a la Noguera .	Elaboració anual de l'informe	SIAD	2016	Contínua

LÍNIA ESTRATÈGICA 3. DRETS I QUALITAT DE VIDA

OBJECTIU GENERAL

Promoure les condicions per a què totes les persones gaudeixin d'una vida digna, respectant els principis d'universalitat i singularitat, és a dir, tenint en compte la diversitat de situacions i el cicle de vida de les persones.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Objectiu 3.1. Vetllar perquè la Noguera sigui una comarca inclusiva, cohesionada i participativa fomentant la incorporació de les dones en totes les esferes socioculturals de la ciutat.

Objectiu 3.2. Definir un model de territori basat en el benestar de les persones i que tingui en compte la perspectiva de gènere.

Objectiu 3.3. Promoure accions que afavoreixin la salut de les dones i fomentin estils de vida saludables.

Objectiu 3.4. Fomentar l'esport femení com a element de promoció de la salut de les dones.

ACCIONS	RESULTATS PREVISTOS	INDICADORS D'AVALUACIÓ	ÀREES IMPLICADES	ANY D'INICI	DURADA (puntual/ contínua)
Objectiu 3.1. Vetllar perquè la Noguera sigui una comarca inclusiva, cohesionada i participativa fomentant la incorporació de les dones en totes les esferes socioculturals de la ciutat.					
Recopilar dades sobre l'ús dels equipaments culturals desagregades per sexe	Obtenció sistemàtica d'informació sobre els perfils de les persones usuàries dels equipaments.	Núm. d'equipaments que recullen dades desagregades	SIAD Àrea de cultura	2017	Contínua
Dissenyar sessions informatives adreçades a entitats i associacions sobre com incorporar la perspectiva de gènere en les seves activitats i projectes.	Sensibilitzar i donar eines sobre la contribució de les entitats i associacions en la participació igualitària.	Núm. de sessions realitzades Núm. i tipus d'entitats participants Núm. de persones assistents (disgregades per sexe)	SIAD	2018	Puntual

Organitzar activitats (exposicions, tallers, etc.) sobre igualtat d'oportunitats incloent material artístic (pintura, fotografia, etc.)	Sensibilitzar la ciutadania sobre la importància de la igualtat d'oportunitats o difondre creacions artístiques de la Noguera.	Tipus activitats Núm. activitats realitzades Núm. persones assistents (dades disgregades)	SIAD Àrea cultura Àrea ensenyament	2017	Puntual
Redactar bases reguladores de subvencions i concursos des de la perspectiva de gènere.	Promocionar les entitats, associacions, etc., que incorporin la perspectiva de gènere en les seves activitats.	Núm. de criteris d'igualtat de gènere Tipus de criteris de gènere Percentatge de subvencions i concursos amb criteris de gènere	SIAD Àrea cultura	2017	Contínua
Objectiu 3.2. Definir un model de territori basat en el benestar de les persones i que tingui en compte la perspectiva de gènere.					
Elaborar un informe de les zones detectades com a insegures, fent especial èmfasi als vespres/nits als municipis i en les percepcions de les dones.	Disposar d'informació actualitzada sobre quines zones dels municipis són percebudes com a insegures.	Elaboració informe Núm. persones implicades en informe	SIAD	2018	Puntual
Incorporar la perspectiva de gènere en la remodelació, substitució o nova orientació del mobiliari urbà.	Procurar que es tinguin en compte les necessitats tant dels homes com les de les dones en el disseny del mobiliari urbà.	Núm. de remodelacions fetes Manera en què s'ha aplicat la perspectiva de gènere	SIAD Àrea urbanisme	2017	Contínua
Millorar l'enllumenat dels espais detectats com a insegurs.	Increment de la seguretat dels espais públics a través de l'enllumenat.	Núm. de les zones detectades com a insegures. Percentatge d'espais insegurs il·luminats	SIAD Àrea urbanisme Àrea d'obres i serveis	2019	Contínua

Mantenir el transport públic i revisar els seus horaris	Facilitar la mobilitat per la comarca	Transports existents Horaris Zones no cobertes	SIAD Àrea urbanisme Àrea transport	2019	Contínua
Sensibilitzar el personal tècnic de les àrees relacionades amb la planificació urbanística, obres públiques, habitatge i serveis municipals sobre la importància d'aplicar la perspectiva de gènere en el disseny del territori i les polítiques de medi ambient.	Oferir informació sobre la importància de la implementació de la perspectiva de gènere en el disseny del territori i les polítiques de medi ambient.	Tipus d'actuació de sensibilització Núm. de serveis implicats Núm. de personal tècnic assistent (dades disgregades)	SIAD Àrea urbanisme Àrea obres i serveis	2017	Puntual
Treballar per la supressió de les barreres arquitectòniques dels municipis i garantir l'accessibilitat, tant a la via pública com en els edificis públics i serveis.	Eliminar les barreres arquitectòniques i aconseguir un territori accessible per a tothom.	Núm. de barreres arquitectòniques Percentatge de supressió de barreres fetes	SIAD Àrea urbanisme Àrea obres i serveis	2017	Contínua
Objectiu 3.3. Promoure accions que afavoreixin la salut de les dones i fomentin estils de vida saludables.					
Promoure la realització de tallers sobre alimentació saludable als centres d'ensenyament.	Sensibilitzar infants i joves sobre la importància de l'alimentació saludable.	Núm. tallers realitzats Núm. d'alumnat assistent (dades disgregades) Grau satisfacció	SIAD Àrea Serveis socials i Salut Àrea Ensenyament	2017	Contínua
Coordinar xerrades i conferències de promoció de la salut de les dones per diferents municipis	Informar les dones perquè tinguin coneixement sobre la seva salut.	Núm. de les activitats Tipus i lloc de l'activitat Núm. d'assistents (dades disgregades)	SIAD Àrea Serveis socials i Salut	2017	Contínua

Mantenir i millorar les activitats i els tallers relacionats amb la salut que es facin des dels ens locals incorporant-hi la perspectiva de gènere.	Sensibilitzar sobre la salut des de la perspectiva de gènere.	Núm. activitats realitzades Núm. d'assistents (dades disgregades) Grau satisfacció	SIAD Àrea Serveis socials i Salut	2017	Contínua
Programar activitats per a commemorar el Dia Internacional d'Acció per a la Salut de les Dones (28 de maig) i el Dia Contra el Càncer de Mama (19 d'octubre)	Sensibilitzar la ciutadania sobre la salut de les dones, i del càncer de mama, i sobre com prevenir-lo i tractar-lo.	Núm. activitat realitzades Tipus d'activitats realitzades Núm. d'assistents (dades disgregades)	SIAD Àrea Serveis socials i Salut	2017	Contínua
Organitzar accions formatives sobre gènere i salut.	Proporcionar informació sobre la salut amb perspectiva de gènere.	Núm. formacions realitzades Núm. d'assistents (dades disgregades)	SIAD Àrea Serveis socials i Salut	2017	Contínua
Promoure la prevenció de conductes de risc entre el jovent des d'una perspectiva de gènere.	Proporcionar informació sobre conductes de risc per tal que el jovent les pugui detectar i prevenir.	Núm. d'actuacions Núm. d'assistents (dades desagregades)	SIAD Oficina Jove Àrea joventut	2017	Contínua
Objectiu 3.4. Fomentar l'esport femení com a element de promoció de la salut de les dones.					
Elaborar una diagnosi sobre la pràctica esportiva, des de la perspectiva de gènere, a la comarca de la Noguera	Disposar d'un anàlisi sobre la pràctica de l'esport per part dels homes i les dones a la Noguera per tal de dissenyar activitats i programes més adequats a les necessitats.	Núm. indicadors sobre la pràctica esportiva (dades desagregades)	SIAD Àrea esports	2018	Puntual

Millorar i donar suport a la creació i manteniment d'equips i/o clubs esportius femenins i a la pràctica de l'esportiva de les dones.	Facilitar la participació de les dones en les activitats esportives.	Núm. d'entitats que promouen la pràctica esportiva femenina Núm. i tipus d'accions de suport realitzades	SIAD Àrea esports	2017	Contínua
Realitzar campanyes de sensibilització adreçades a les entitats esportives i a la ciutadania per trencar les desigualtats de gènere a l'esport.	Sensibilitzar la ciutadania i les entitats esportives sobre la desigualtat de gènere en l'esport.	Núm. d'accions realitzades Tipus d'accions realitzades Núm. d'assistents (dades disgregades)	SIAD Àrea esports	2017	Contínua

LÍNIA ESTRATÈGICA 4. COEDUCACIÓ I TRANSMISSIÓ D'UNA CULTURA IGUALITÀRIA

OBJECTIU GENERAL

Avançar en els valors de la coeducació per construir una cultura igualitària en tots els àmbits.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Objectiu 4.1. Formular propostes per fer efectiva la coeducació en tots els nivells educatius en els sistemes reglats i no reglats, i altres agents socialitzadors.

Objectiu 4.2. Vetllar per la coeducació i la incorporació de la perspectiva de gènere als centres d'ensenyament de la comarca.

Objectiu 4.3. Potenciar programes de formació de les dones i en especial l'apoderament de les dones des de la formació de persones adultes.

ACCIONS	RESULTATS PREVISTOS	INDICADORS D'AVALUACIÓ	ÀREES IMPLICADES	ANY D'INICI	DURADA (puntual/contínua)
Objectiu 4.1. Formular propostes per fer efectiva la coeducació en tots els nivells educatius en els sistemes reglats i no reglats, i altres agents socialitzadors.					
Tenir present la coeducació com a criteri i valor transversal en la programació infantil, juvenil, esportiva i cultural.	Prendre consciència de la importància d'aplicar la coeducació en les activitats adreçades als infants i als joves.	Núm. i activitats programades Tipus activitats programades Núm. assistents (dades desagregades)	SIAD Àrea ensenyament Àrea cultura Oficina Jove Àrea joventut Àrea serveis socials Àrea esports	2017	Contínua
Sensibilitzar els centres educatius perquè incorporin o continuïn incorporant, en els seus projectes de centre, la coeducació com a element transversal.	Promoure la importància d'aplicar als projectes de centre la coeducació.	Núm. centres d'ensenyament Núm. centres que apliquen la coeducació	SIAD Àrea ensenyament	2018	Contínua

Implicar les famílies en el foment d'una educació no sexista, des de la coresponsabilitat de pares i mares.	Fer conscients a les famílies de la importància d'educar en la igualtat de gènere i no discriminació.	Núm. i tipus accions realitzades Núm. persones implicades (dades desagregades)	SIAD Àrea ensenyament	2018	Puntual
Fomentar que des de les biblioteques municipals es facin lectures de contes coeducatius, interculturals, d'educació per la pau.	Vetllar per al foment de la coeducació, la no-discriminació i la cultura de la pau en les biblioteques municipals.	Núm. accions realitzades Núm. biblioteques públiques Núm. assistents (dades desagregades)	SIAD Àrea cultura	2018	Puntual
Objectiu 4.2. Vetllar per la coeducació i la incorporació de la perspectiva de gènere als centres d'ensenyament de la comarca.					
Continuar oferint tallers i activitats als centres d'ensenyament sobre els estereotips i rols de gènere en diferents àmbits (mitjans comunicació, literatura, cinema, etc.)	Oferir als infants i adolescents una mirada crítica sobre els continguts de les arts (cinema, literatura, etc.) i els mitjans de comunicació des de la perspectiva de gènere.	Núm. tallers realitzats Tipus de taller Núm. alumnat assistent (dades desagregades) Grau satisfacció	SIAD Àrea ensenyament	2017	Contínua
Creació de materials divulgatius sobre els beneficis de la igualtat adreçat a diferents col·lectius (infants, joves, empreses, entitats, etc.)	Difondre el material sobre igualtat de gènere adaptat a cada col·lectiu.	Elaboració de material Difusió de material	SIAD Àrea ensenyament	2018	Puntual
Recopilació de dades sobre la situació de l'educació a la comarca de la Noguera, des de la perspectiva de gènere.	Disposar d'informació sobre la situació actual de l'educació a la comarca.	Núm. indicadors Núm. registres (Dades desagregades)	SIAD	2018	Puntual

Objectiu 4.3. Potenciar programes de formació de les dones i en especial l'apoderament de les dones des de la formació de persones adultes.

Recopilació de dades sobre la situació de la formació de persones adultes, des de la perspectiva de gènere.	Disposar d'informació sobre la situació actual de la formació de persones adultes a la comarca.	Núm. indicadors Núm. registres (Dades desagregades)	SIAD Àrea ensenyament	2018	Puntual
Sensibilitzar tant el professorat com l'alumnat dels centres de formació per a adults en matèria de gènere i igualtat.	Conscienciar el professorat i l'alumnat dels centres de formació per a adults en la igualtat de gènere.	Núm. centres Núm. docents (dades desagregades) Núm. alumnat (Dades desagregades)	SIAD Àrea ensenyament	2018	Puntual
Vetllar perquè tant en la programació com el contingut de les Aules d'Extensió Universitària de la Noguera es tingui en compte la perspectiva de gènere.	Promoure, a través de les Aules d'Extensió Universitària, la igualtat de gènere.	Núm. sessions realitzades Temàtica de les sessions Núm. professorat (dades desagregades) Núm. alumnat (dades desagregades)	SIAD Àrea Serveis socials Àrea cultura	2017	Puntual

LÍNIA ESTRATÈGICA 5. REFORMULACIÓ DELS TREBALLS I DELS TEMPS

OBJECTIU GENERAL

Promoure una redistribució equitativa dels treballs i dels temps entre dones i homes, tant en l'àmbit públic com privat.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Objectiu 5.1. Promoure polítiques que facilitin canvis estructurals en l'organització del temps i els models de producció i reproducció.

Objectiu 5.2. Proposar actuacions per tal de promoure i potenciar la conciliació de la vida personal, laboral i familiar i la coresponsabilitat entre dones i homes en tots els àmbits.

Objectiu 5.3. Facilitar l'accés i el manteniment de les dones al món laboral sense discriminacions.

ACCIONS	RESULTATS PREVISTOS	INDICADORS D'AVUACIÓ	ÀREES IMPLICADES	ANY D'INICI	DURADA (puntual/contínua)
Objectiu 5.1. Promoure polítiques que facilitin canvis estructurals en l'organització del temps i els models de producció i reproducció.					
Incloure la perspectiva de gènere al disseny i elaboració de les polítiques de treball i plans formatius.	Vetllar perquè s'inclougui la perspectiva de gènere en l'elaboració de les polítiques de treball i plans formatius.	Núm. indicadors Núm. registres (Dades desagregades)	SIAD Àrea Promoció econòmica	2018	Puntual
Incorporar la perspectiva de gènere de manera implícita al servei d'assessorament d'empresa i serveis d'atenció a l'emprenedor/a.	Incloure en el servei d'assessorament d'empresa i a l'emprenedor/a el criteri de la perspectiva de gènere.	Núm. indicadors Núm. registres (Dades desagregades)	SIAD Àrea Promoció econòmica	2018	Puntual
Informar el personal de l'àmbit de l'ocupació sobre formacions i activitats de sensibilització específica en perspectiva de gènere.	Proporcionar informació sobre formacions i activitats en matèria d'igualtat de gènere al personal de l'àmbit ocupacional.	Núm. cursos ofertats Núm. cursos realitzats Núm. assistents (dades desagregades)	SIAD	2017	Contínua

Objectiu 5.2. Proposar actuacions per tal de promoure i potenciar la conciliació de la vida personal, laboral i familiar i la coresponsabilitat entre dones i homes en tots els àmbits.

Promoure l'organització d'activitats per a commemorar el Dia del Pare Igualitari (19 de març), amb l'eix de treball de la coresponsabilitat.	Visibilitzar la implicació dels pares en les tasques de coresponsabilitat i de cura.	Núm. i tipus activitats realitzades Núm. persones assistents (dades disgregades) Grau satisfacció	SIAD	2018	Puntual
Detectar i divulgar les bones pràctiques a les empreses del territori en matèria de conciliació laboral.	Visibilitzar experiències empresarials sobre mesures de conciliació laboral que serveixin d'exemple.	Núm. de bones pràctiques detectades Núm. bones pràctiques difoses Canal de difusió	SIAD Àrea Promoció econòmica	2018	Contínua
Organitzar tallers sobre usos del temps per a dones i homes de la Noguera.	Proporcionar coneixement i sensibilitzar la ciutadania sobre la importància del repartiment igualitari del temps.	Núm. persones assistents (dades disgregades) Grau satisfacció	SIAD	2018	Puntual
Plantejar accions que visualitzin quines tasques duen a terme els homes i les dones a les llars.	Sensibilitzar la ciutadania de la desigualtat en el repartiment de les tasques de la llar.	Tipus activitats realitzades	SIAD	2017	Puntual
Objectiu 5.3. Facilitar l'accés i el manteniment de les dones al món laboral sense discriminacions.					
Elaborar plans d'ocupació que contemplin i facilitin la contractació de dones.	Augmentar les possibilitats d'ocupació de les dones.	Núm. de Plans Núm. de dones contractades	SIAD Presidència Alcaldies	2016	Contínua

<p>Detectar les necessitats formatives de les dones amb majors dificultats d'inserció laboral, buscar possibles jaciments d'ocupació i implementar les accions de formació necessàries.</p>	<p>Conèixer quines activitats formatives podrien augmentar l'ocupabilitat de les dones amb dificultats d'inserció laboral.</p>	<p>Elaborar informe de necessitat Persones implicades en la detecció de les necessitats</p>	<p>SIAD Àrea Promoció econòmica Àrea serveis socials</p>	<p>2017</p>	<p>Puntual</p>
<p>Sensibilitzar les dones immigrades, en les formacions que realitzen, sobre la importància d'aprendre el català i el castellà per a poder defensar-se millor en el mercat laboral.</p>	<p>Donar a conèixer a les dones immigrades la importància de saber català i castellà per a inserir-se al món laboral.</p>	<p>Núm. formacions Núm. de dones assistents</p>	<p>SIAD Àrea Immigració</p>	<p>2017</p>	<p>Contínua</p>
<p>Elaborar un estudi sobre les dones emprenedores i empresàries de la Noguera per tal d'identificar les necessitats i expectatives d'aquest col·lectiu.</p>	<p>Conèixer les necessitats i expectatives de les dones sobre l'ocupació i l'emprenedoria.</p>	<p>Elaborar estudi Núm. de dones participants Difusió estudi Canal de difusió</p>	<p>SIAD Àrea Promoció econòmica</p>	<p>2018</p>	<p>Puntual</p>

LÍNIA ESTRATÈGICA 6. RECONeixEMENT DEL LIDERATGE I LA PARTICIPACIÓ DE LES DONES

OBJECTIU GENERAL

Treballar per una democràcia equitativa o participativa, promovent la governança i la participació de les dones en tots els nivells i àmbits de la vida pública.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Objectiu 6.1. Potenciar la incorporació de les dones en tots els nivells de responsabilitat i presa de decisions oferint espais institucionals que n'afavoreixin la participació.

Objectiu 6.2. Promoure l'associacionisme de dones i la seva participació com a agents socials i polítics a tots els àmbits (cultural, polític, social i econòmic)

ACCIONS	RESULTATS PREVISTOS	INDICADORS D'AVALUACIÓ	ÀREES IMPLICADES	ANY D'INICI	DURADA (puntual/continua)
Objectiu 6.1. Potenciar la incorporació de les dones en tots els nivells de responsabilitat i presa de decisions oferint espais institucionals que n'afavoreixin la participació.					
Elaborar un estudi sobre el grau de participació de les dones i els homes en les associacions i en els processos i espais participatius dels municipis.	Conèixer la participació de la ciutadania, des de la perspectiva de gènere, en les entitats i usos dels espais municipals.	Elaborar estudi Núm. de persones participants (dades desagregades) Difusió estudi Canal de difusió	SIAD PDC	2018	Puntual
Aprofitar els espais de participació existents per fer tallers sobre igualtat i rols de gènere en la participació, la coresponsabilitat, la conciliació, i la importància dels usos dels temps.	Conscienciar la ciutadania sobre igualtat i rols de gènere en la participació, la coresponsabilitat, la conciliació, i la importància dels usos dels temps.	Núm. tallers realitzats Núm. de persones participants (dades desagregades) Grau satisfacció	SIAD PDC	2018	Puntual

Sensibilitzar la ciutadania i els diferents agents socials sobre la importància d'una participació equilibrada d'homes i dones en l'àmbit de l'adopció de decisions i en les estructures de poder.	Informar la ciutadania i els agents socials sobre la importància d'una participació equilibrada d'homes i dones en l'àmbit de l'adopció de decisions i en les estructures de poder.	Tipus accions realitzades Núm. accions realitzades Persones implicades (dades desagregades) Difusió de l'acció Canal de difusió	SIAD	2018	Puntual
Objectiu 6.2. Promoure l'associacionisme de dones i la seva participació com a agents socials i polítics a tots els àmbits (cultural, polític, social i econòmic)					
Continuar oferint suport a les associacions de dones de la comarca.	Donar suport a les associacions de dones de la Noguera en les seves activitats i demandes.	Núm. d'associacions de dones Núm. de demandes realitzades	SIAD Alcaldies	2016	Contínua
Mantenir l'oferta de tallers i activitats que es realitzen a les dones de la comarca.	Oferir tallers a les dones de la Noguera per a promoure la participació i l'apoderament.	Núm. tallers realitzats Núm. de dones assistents	SIAD	2016	Contínua
Apoderar les referents femenines de les associacions i entitats de la comarca.	Ajudar les dones referents de les entitats i associacions per afavorir i garantir la seva participació.	Núm. dones referents	SIAD	2016	Contínua
Continuar, millorar i dur a terme noves activitats i propostes amb presència i temàtica de dones.	Visibilitzar les dones a través d'activitats.	Núm. activitats realitzades Núm. persones assistents Grau satisfacció	SIAD	2017	Contínua

<p>Mantenir les activitats de sensibilització sobre participació de les dones i sobre la visibilització de la història de les dones (aprofitant el Dia Internacional de les Dones, 8 de març)</p>	<p>Donar suport a les associacions de dones de la Noguera en les seves activitats i demandes.</p>	<p>Núm. d'associacions de dones Núm. de demandes realitzades</p>	<p>SIAD Alcaldies</p>	<p>2016</p>	<p>Contínua</p>
<p>Oferir espais a les dones per a fomentar la seva relació i participació.</p>	<p>Proporcionar espais per a les dones del municipi per tal que es puguin relacionar.</p>	<p>Espais cedits</p>	<p>SIAD Alcaldies</p>	<p>2016</p>	<p>Contínua</p>

GLOSSARI

Accions positives

Mesures específiques a favor de les dones per corregir situacions patents de desigualtat de fet, respecte dels homes (art. 11 de la Llei 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes).

Anàlisi de gènere

Eina per a diagnosticar les diferències entre dones i homes, i establir un programa d'accions. Necessita dades desglossades per sexe per detectar i corregir les condicions, les necessitats, els índex de participació, accés als recursos i desenvolupament, accés al poder i la pressa de decisions, etc. entre dones i homes.

Androcentrisme

Conjunt de valors basats en una percepció centrada en normes masculines. Les societats androcèntriques són aquelles que situen l'element masculí com a prototip i referent universal.

Agent per a la igualtat

Persona que professionalment té per objectiu l'anàlisi, la intervenció i l'avaluació de la realitat en relació amb la igualtat d'oportunitats. Les seves funcions són: disseny, desenvolupament i avaluació de les accions que un organisme públic o privat impulsa, mitjançant la realització d'accions d'investigació, formació, assessorament, sensibilització, transversalització i actuació.

Coeducació

Procés intencionat d'intervenció educativa que persegueix el desenvolupament integral de les persones independentment del sexe al qual pertanyen, i per tant evitar coartar capacitat sobre la base del gènere social al qual cada individu correspongui.

Conciliació de la vida personal, familiar i laboral

Possibilitat d'una persona de fer compatible l'espai personal, familiar i social amb el laboral, i de poder desenvolupar-se en els diferents àmbits.

Coreponsabilitat en el treball reproductiu

Participació equilibrada d'homes i de dones en totes les tasques i responsabilitat de la vida familiar, des del treball domèstic fins a la cura de persones dependents.

Dades segregades per sexe

Recollida d'informació sobre la del base al sexe. Descomposició de les dades i la informació desglossades per sexe i grup ètnic.

Desigualtat de tracte

Manca d'igualtat en el tracte entre dones i homes, no respectant el principi d'igualtat d'oportunitats tant en l'àmbit privat com públic, especialment en matèria d'ocupació i treball.

Discriminació directa per raó de sexe

La situació en la qual es troba una persona que és o ha estat tractada, en atenció al seu sexe, de manera menys favorable que una altra en situació comparable (art. 6.1 de la Llei 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes).

Discriminació indirecta per raó de sexe

La situació en què una disposició, criteri o pràctica aparentment neutres posen persones d'un sexe en desavantatge particular respecte de persones de l'altre sexe (article 6.2 de la Llei 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes).

Divisió sexual del treball

Repartiment social de tasques en funció del sexe, segons el qual tradicionalment s'atribueix a les dones, el treball reproductiu, i als homes, el treball productiu.

Doble presència

Presència d'una dona al lloc de treball remunerat, alhora que s'ocupa de la major part del treball reproductiu.

Doble jornada

Situació en que es troben les dones quan han de sumar la jornada laboral remunerada i una jornada posterior dedicada a les responsabilitats familiar: les tasques de la llar i la cura de persones dependents.

Estereotip sexista

Conjunt d'actituds, concepcions, imatges convencionals, simplificades o generalitzades, que adjudiquen característiques, capacitats i comportaments a les dones i als homes pel fet de pertànyer a un dels dos sexes.

Gender Mainstreaming (vegeu Transversalitat de gènere)

Gènere

Construcció social i cultural que defineix les diferents característiques emocionals, afectives, intel·lectuals i els comportaments que cada societat assigna com a propis i naturals als homes i a les dones.

Igualtat d'oportunitats entre homes i dones

Condicció de ser iguals dones i homes en l'àmbit laboral, social, cultural, econòmic i polític, sense obstacles, barreres o estereotips sexistes que limitin les seves possibilitats.

Igualtat de gènere

Condicció de ser iguals dones i homes en les possibilitats de desenvolupament personal i en la capacitat de prendre decisions, en tant que s'han de gestionar i valorar amb equitat els diferents comportaments, aspiracions i necessitats de dones i homes.

Incorporar la perspectiva de gènere

Integrar sistemàticament les situacions, prioritats i necessitats respectives de les dones i els homes en totes les polítiques, amb l'objectiu de promoure la igualtat entre dones i homes.

Informe d'impacte de gènere

Comparar i mesurar, segons criteris pertinents respecte al gènere, la situació i la tendència actual amb l'evolució que es podria esperar com a resultat de la introducció d'una política proposada o portada a la pràctica (Comissió Europea 1996).

Impacte de gènere

Efecte diferenciat que té el resultat de les actuacions sobre la vida dels homes i de les dones.

Informació desglossada per sexes

Classificació de les dades obtingudes dividides per sexe, amb la finalitat de valoritzar i visibilitzar la situació específica de cada un dels sexes i a la vegada reconèixer les diferències entre ells.

Llenguatge sexista

Ús que es fa de la llengua quan els missatges que s'emeten són, en la seva forma o en el seu fons, discriminatoris per raó de sexe.

Paritat

Proporcionalitat representativa entre homes i dones. La Llei 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes, estableix un màxim del 60 % i un mínim del 40 %.

Perspectiva de gènere

Els homes i les dones tenen uns interessos, unes necessitats i unes prioritats diferents que cal tenir en compte.

Pla d'igualtat

Conjunt d'estratègies emmarcades a l'augment de la participació de les dones en tots els àmbits de la societat i incidir en les diferents dimensions de desigualtat mitjançant la definició d'objectius i línies d'actuació que es concreten en la planificació i priorització d'un programa d'accions a implementar a curt i mig termini, implicant a tota la comunitat en la seva consecució.

Polítiques públiques per a la igualtat

La integració del principi d'igualtat de tracte i d'oportunitats en el conjunt de les polítiques econòmica, laboral, social, cultural, i artística, etc. (art. 14.2. de la Llei 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes).

Pressupost amb perspectiva de gènere

Mitjà a través del qual s'analitza l'impacte diferenciat que tenen els pressupostos sobre els homes i les dones. No és sinònim de pressupost diferenciat per a homes i dones. El seu objectiu és integrar transversalment el principi d'igualtat en totes les polítiques i actuacions.

Principi d'igualtat de tracte entre dones i homes

L'absència de tota discriminació directa o indirecta, per raó de sexe, i, especialment, les derivades de la maternitat, l'assumpció d'obligacions familiars i l'estat civil (art. 3 de la Llei 3/2007, de 22 de març, per la igualtat efectiva de dones i homes).

Recerca de la memòria històrica de les dones

Investigacions i estudis per aportar dades sobre el paper actiu que han tingut les dones al llarg de la història.

Rols de gènere

Patrons de comportament que, en una societat concreta, s'espera d'una persona, per raó del seu sexe. Les persones es socialitzen en aquests rols i s'assumeixen com a propis, i a partir d'aquí es construeix la seva psicologia, afectivitat i autoestima.

Segregació horitzontal de l'ocupació

Concentració d'un sexe en activitats i sectors professionals molt específics. De tal manera que les ocupacions feminitzades es caracteritzen per una remuneració i un valor social inferior, i vinculades als serveis i a l'atenció i cura de persones.

Segregació vertical de l'ocupació

Concentració de dones en llocs de treball de menor responsabilitat en diferents nivells d'activitats, és a dir, tenen dificultats per poder desenvolupar-se professionalment.

Sensibilització en gènere

Procés de reflexió, conscienciació i socialització que genera un canvi d'actitud cap a la igualtat de gènere després del reconeixement que existeix la discriminació per raó de sexe.

Sexe

Conjunt de modalitats bioquímiques, fisiològiques i orgàniques que polaritzen els individus d'una mateixa espècie en mascles i femelles.

Sexisme

Mecanisme pel qual es concedeixen privilegis o es practica discriminació contra una persona en funció del seu sexe.

Sostre de vidre

La segregació vertical femenina es relaciona amb l'existència d'un "sostre de vidre", és a dir, unes barreres indivisibles i subtils que dificulten l'accés a les dones als nivells més alts de poder i de responsabilitat, i de presa de decisions d'una empresa o organització.

Terra enganxós

La segregació ocupacional femenina es relaciona amb la metàfora "terra enganxós", és a dir, fa referència a les dificultats amb les que moltes dones es troben quan queden "enganxades" gestionant el treball reproductiu i de cura de persones, o ocupant llocs de treball amb menor qualificació o de condicions més vulnerables.

Treball domèstic-familiar

Totes aquelles tasques necessàries per a la producció domèstica i la cura dels infants i persones dependents de la família.

Transversalitat

Metodologia d'intervenció. Un tipus d'intervenció organitzada que assegura el compromís efectiu de tota l'organització per treballar, des de qualsevol especialització sectorial, en un àmbit i per uns objectius inassolibles des de la sectorialització.

Transversalitat de gènere

L'organització (reorganització), la millora, el desenvolupament i l'evolució dels processos polítics, de forma que una perspectiva d'igualtat de gènere sigui incorporada en totes les polítiques, en tots els nivells i en totes les etapes, pels actors normalment involucrats en l'adopció de mesures polítiques (Mieke Verloo, presidenta Grup Expertes del Consell d'Europa 1995).

Variables de gènere

Mesura, nombre, fet que apunta cap a un condició social específica referent a les dones. La seva funció és assenyalar la situació relativa de dones i homes, i els canvis que es produeixen en aquesta situació.

Violència de gènere, sexista o masclista

En l'àmbit internacional s'han fet servir els termes *violència de gènere*, *sexista* o *masclista* com a sinònims per designar aquella violència que exerceixen els homes contra les dones només pel fet de ser-ho. A Espanya es consolidà el concepte de violència de gènere a partir de la Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere, en què es defineix la violència de gènere només per als casos de violència contra les dones en l'àmbit de la parella. A Catalunya, amb la Llei 5/2008, de 24 d'abril, dels drets de les dones a eradicar la violència masclista, s'amplia el ventall fixant com a concepte clau la violència masclista, que inclou tota manifestació de violència contra les dones. Aquesta llei recull les diferents formes de violència masclista, siguin de caràcter

físic, sexual, psicològic o econòmic, que es manifesten o produeixen en l'àmbit de la parella, familiar, laboral, social o comunitari. Dins d'aquests quatre àmbits es preveuen manifestacions de violència masclista com la mutilació genital femenina, els matrimonis forçats, l'assetjament laboral o per raó de sexe, la prostitució forçada, la violència sexual, etc.

A partir de la conceptualització del fenomen i de la normativa vigent, l'autor dels fets delictius serà un home i la víctima del delictes, una dona.

Violència domèstica

Fa referència al lloc on succeeixen els fets delictius, és a dir, en el si de la família o en l'espai domèstic (la llar). L'objectiu de les lleis i mesures és protegir els membres de la família que pateixen violència per part d'un altre membre, posant l'accent en aquelles víctimes especialment vulnerables. La violència domèstica comprèn els actes de maltractament físic, psíquic, sexual i/o altres tractes vexatoris que comet una persona determinada sobre un o més membres del seu nucli familiar i/o de convivència.

L'autor dels fets podrà ser home o dona, i les víctimes també poden ser d'ambdós sexes.

Violència masclista

La violència que s'exerceix contra les dones com a manifestació de la discriminació i de la situació de desigualtat en el marc d'un sistema de relacions de poder dels homes sobre les dones, que es produeix per mitjans físics, econòmics o psicològics, incloses les amenaces, les intimidacions i les coaccions, i que té com a resultat un dany o un patiment físic, sexual o psicològic, tant si és produït en l'àmbit públic com en el privat.

8 de març

Dia Internacional de les dones.

24 de maig

Dia Internacional de les Dones per la pau i el desarmament

28 de maig

Dia Internacional de l'Acció per a la salut de les dones.

15 d'octubre

Dia Internacional de les Dones rurals.

25 de novembre

Dia Internacional per a l'Eliminació de la violència contra les dones.

CONSELL COMARCAL DE LA NOGUERA

Generalitat de Catalunya
Institut Català de les Dones